



Vi hoppas komma lite tätare med nyhetsbrev än tidigare. Denna gång är det mest om EU-frågor och framtiden. Öarnas positioner kan flyttas fram i ett nytt EU-fördrag. Det är mycket glädjande. Låt oss följa de slutliga besluten och hoppas att de följer de lagda förslagen och att fördraget till slut blir ratificerat.

### **EU:s nya fördrag föreslås ge öarna särskild uppmärksamhet**

Inom EU arbetar man med slutomgången på det nya fördraget. EU:s nya "grundlag" som det ibland kallas i Sverige. Hos oss handlar debatten om de stora frågorna med beslutsprocessen när det blir 25 medlemmar istället för som idag 15, om det blir en EU:president, om varje land skall få en kommissionär, etc.

Det nya fördraget växer fram stegvis och det slutliga beslutet skall tas av regeringscheferna antingen före årsskiftet under det italienska ordförandeskapet, eller 2004 under det irländska. Som ett av de avslutande mötena i den speciella regeringskonferensen, IGC, möttes alla utrikesministrarna i Neapel nu den 28-29.11.

Då diskuterades det förslag som det Italienska ordförandeskapet arbetat fram för att nå politisk enighet. Bland alla förslag om ändringar av nuvarande fördrag finns en lång lista med ett 40-tal bilagor. En av dessa handlar om sammanhållningspolitiken och öarnas villkor.

### **Maastricht 1992, Amsterdam 1997**

Tidigare fördrag har också behandlat öarna. Grekland tog först upp dessa frågor i Europarådet 1988. Inte så konstigt, nästan 12% av grekerna bor på öar. Men det kom in i ett regelrätt fördrag först i Maastricht 1992 då artikel 154 uttryckte en vilja att få öarna ordentligt med i EU:s utveckling. Vid ändringen av fördraget 1997, i Amsterdam, fick öarna en förstärkt skrivning, artikel 158. Där kopplades öarnas utveckling också till behovet av ekonomisk och social sammanhållning. Alltså till sammanhållningspolitiken med de stora strukturfonderna.

Öarnas ställning har alltså gradvis stärkts i EU:s lagstiftning. Nu är det dags för ett nytt fördrag. Vi kan nu se det förslag ordförandelandet Italien har formulerat kring öarnas villkor. För den specialintresserade finns det på deras hemsida [www.ueitalia2003.it](http://www.ueitalia2003.it).

### **Områden med permanenta påfrestningar**

Det kallas än så länge bilaga 23, om ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, artikel III-116. Förslaget har en tydlig hänvisning om "att speciell uppmärksamhet skall ges områden med permanenta och svåra naturliga och demografiska påfrestningar, såsom glest befolkade områden från Norden, öar och bergsområden".

Bakom denna formulering i dokumenten ligger ett uthålligt och betydande informationsarbete från olika grupper. För öarna är det främst CPMR, Conference of the Peripheral and Maritime Regions, och deras "Island Commission". Men även vi små öar har dragit vårt strå till stacken

genom samarbetet i ESIN, European Small Islands Network.

En bakgrund till den nya kombinationen av utsatta grupper i stället för bara öar är insikten att med EU:s utvidgning kommer under långvarig tid stora resurser att gå till de tio nya medlems länderna som i genomsnitt är fattigare än de gamla 15. Dess nya länder "flyttar också EU mer österut" och andelen öbor i Europa kommer att sjunka. Vi är idag 3,5% och blir 2,7%.

I en kommande tid av ökad konkurrens om regionalpolitiska resurser har en samverkan därför utvecklats mellan norra delarna av Sverige och Finland, Europas öar och bergstrakter. Öarna är lätta att hitta. Glest befolkade delarna går att mäta fram med statistik. Bergstrakterna är svårast att avgränsa, men det gäller här områden som har stor grad av isolering på grund av naturförhållandena. En logisk utveckling av att bedöma områden efter deras handikapp är också att det finns kombinerade sådana. Bergiga öar, glest befolkade öar, etc.

### **Mer öppen syn på statsstöd till öar**

Det italienska ordförandeskapet har arbetat fram ytterligare ett viktigt förslag under kapitlet sammanhållning (Artikel III-56). Man följer där upp förslaget ovan och vill inom reglerna för statsstöd "underlätta utvecklingen av olika ekonomiska verksamheter eller i ekonomiska områden, särskilt de som påverkas av svåra och permanenta naturgivna eller demografiska handikapp, där sådant stöd inte allvarligt påverkar näringsverksamheten i större utsträckning".

Bakom reglerna om statsstöd finns flera viktiga frågor. Det gäller idag tillåtelsen till avsteg från regler mot statsstöd i områden med gles befolkning. Detta gör det möjligt för Sverige att ge större ekonomiskt stöd till stora delar av Norrland. Det kan vara högre %-sats i investeringsstöd, företagsstöd och inte minst permanent fraktstöd. Hittills har öarna inte tillåtits göra sådana avsteg från reglerna annat än i nationella undantag.

BA

### **Mål 2 Öarna, halvtidsutvärdering av programmet. ÖK-möte**

Tiden har nu kommit till obligatorisk halvtidsutvärdering av olika program förknippade med EU-fonder. Vid ett möte med Övervakningskommittén för programmet Mål 2 Öarna i Visby 17-18.11 presenterade utredaren IM-gruppen sina resultat. I det 200-sidiga materialet finns både beskrivning av hur programmet fungerat hittills och även förslag till förändringar.

En viktig bit i historieskrivningen har att göra med obalansen - som ändå skall balansera. Det är sammanläggningen av Gotland som en ö, tillsammans med alla närmare över 400 små skärgårdsöar fördelade på många län och kommuner. Detta visar sig tydligt också i programmet. Gotland har stora projekt och stora projektägare medan skärgårdarna har små projekt. Ändå redovisar utredarna någon sorts balans på hur medlen nyttats efter befolkningstal. Men man har avstått från att lyfta in 30-miljon kronors projektet kongresshall i Visby i tabellerna med hänvisning till att beslut togs först i höst. Ändå har Gotlänningarnas hett åtrådda bygge funnits med hela tiden som en orimligt stor punktinsats.

Utredarna konstaterar att det är svårt att lösa medfinansieringen för projektägare i kustkommunerna där skärgårdsandelen är liten. Det krävs ytterligare insatser för att programmet skall fungera bra. En arbetsgrupp kring dessa frågor tillsattes. Kanske speciellt med tanke på kommande program.

### **Sammanläggning av åtgärder**

För att uppnå ett enklare och effektivare utnyttjande av programmet, nu när programtiden går mot sitt slut, beslutade övervakningskommittén att lägga samman åtgärderna inom de respektive

insatsområdena. Det kommer därmed att finnas bara två insatsområden; 1. Utveckling av mänskliga resurser samt 2. livsmiljö och näringsliv/infrastruktur.

I den första skall man nu också kunna arbeta med "utveckling och eller påbörjande av utbildningar" Frågan om organisationernas möjlighet att kunna ansöka om informationsprojekt skall också undersökas till nästa ök-möte. Detta är en viktig fråga för SRF med sina intressenter så vitt spridda.

BA

### LBU programmet halvtidsutvärdering

Det mycket stora programmet "Miljö- och landsbygdsprogrammet" finansieras genom EU:s jordbruksbudget. Den ansvariga svenska myndigheten är Jordbruksverket. En statlig utredning, "Levande Kulturlandskap", SOU 2003:105, har skrivits av ensamutredaren Per Wramner. Den mycket omfattande utredningen är ytterst intressant eftersom detta program nog kommer att få en ökande betydelse kommande period. Det är därför bra att utredningen skall komma ut på remiss.

Programmets arbete inom miljökväligheter har fungerat mycket bra. Ett rikt odlingslandskap har gynnats. Däremot är det svårare att bedöma betydelsen för människors arbete och service. En rad förslag läggs som bör kunna genomföras redan nu under andra halvtiden. En viktig punkt är att man vill se till landskapet mer som helhet än som idag i detalj bedöma enskilda växt arters förutsättningar.

BA

### Havsmiljökommissionen

"Havet - tid för en ny strategi", SOU 2003:72 heter Havsmiljökommissionens betänkande från i somras. Et skall nu ut på en lång och omfattande remiss. De 117 instanserna får ända till 1.4.2004 på sig. SRF är givetvis en av dessa.

Rapporten är speciellt inriktad på frågor kring havens övergödning, fiskefrågor och sjöfartens miljöpåverkan. Man föreslår också en nationell marin strategi. Man skall minnas att rapporten skrevs i en tid av stora debatter om överfiskningen och torskens överlevnad liksom frågor kring sjöfartens säkerhet. Inte minst den ökande oljetrafiken i Östersjön.

BA

## SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

e-post [info@skargardsborna.org](mailto:info@skargardsborna.org)

Förbundssekreterare  
Ann-Marie Nordström

### Styrelsens arbetsutskott

Ordförande Bengt Almkvist  
Missjö, 614 98 Sankt Anna 0121-521 22  
[bengt.almkvist@sanktanna.com](mailto:bengt.almkvist@sanktanna.com)

Vice ordförande Kjell Björkqvist  
Styrsö Hamnväg 18, 430 84 Styrsö 031-97 17 20  
[kjell.bjorkqvist@stadshuset.goteborg.se](mailto:kjell.bjorkqvist@stadshuset.goteborg.se)

Kassör Anne Forslund  
Styrsö, 130 38 Runmarö 08-571 523 56  
[anne@rlh.se](mailto:anne@rlh.se)

ledamot Mats Ohlsson  
Marsö, 572 95 Figeholm 0491-360 60  
[mats.ssf@telia.com](mailto:mats.ssf@telia.com)